

PARLAMENT EUROPEJSKI

2009 - 2014

Dokument z posiedzenia

A7-0359/2011

25.10.2011

SPRAWOZDANIE

w sprawie zdrowia pszczół miodnych i wyzwań dla sektora pszczelarskiego
(2011/2108(INI))

Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Sprawozdawca: Csaba Sándor Tabajdi

RR\881743PL.doc

PE467.076v03-00

PL

Zjednoczona w różnorodności

PL

SPIS TREŚCI

	Strona
PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO	3
UZASADNIENIE	14
OPINIA KOMISJI OCHRONY ŚRODOWISKA NATURALNEGO, ZDROWIA PUBLICZNEGO I BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCI	19
WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO W KOMISJI	29

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie zdrowia pszczół miodnych i wyzwań dla sektora pszczelarskiego (2011/2108(INI))

Parlament Europejski,

- uwzględniając rezolucję z dnia 25 listopada 2010 r. w sprawie w sektorze pszczelarskim¹,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 6 grudnia 2010 r. w sprawie w sprawie zdrowia pszczół miodnych (COM(2010)0714),
- uwzględniając konkluzje Rady z dnia 17 maja 2011 r. w sprawie zdrowia pszczół miodnych,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 3 maja 2011 r. pt. „Nasze ubezpieczenie na życie i nasz kapitał naturalny – unijna strategia ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020 r.” (COM(2011)0244),
- uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych („rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynku”)² ustanawiające przepisy szczególne dotyczące sektora pszczelarskiego w Unii Europejskiej,
- uwzględniając raport naukowy EFSA z dnia 11 sierpnia 2008 r. oraz raport naukowy na temat śmiertelności pszczół i obserwacji pszczół w Europie sporządzony na zamówienie EFSA i przyjęty w dniu 3 grudnia 2009 r.,
- uwzględniając orzeczenie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-442/09³ dotyczące etykietowania miodu zawierającego materiał genetycznie zmodyfikowany,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1107/2009 z dnia 21 października 2009 r. dotyczące wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin i uchylające dyrektywy Rady 79/117/EWG i 91/414/EWG⁴,
- uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/128/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającą ramy wspólnotowego działania na rzecz zrównoważonego stosowania pestycydów⁵,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 8 marca 2011 r. pt. „Deficyt białka w UE: jak

---

¹ Teksty przyjęte, P7_TA(2011)0440.

² Dz.U. L 299 z 16.11.2007, s. 1–149.

³ Dz.U. C 24 z 30.1.2010, s. 28.

⁴ Dz.U. L 309 z 24.11.2009, s. 1.

⁵ Dz.U. L 309 z 24.11.2009, s. 71.

rozwiązać istniejący od dawna problem?”¹,

- uwzględniając art. 48 Regulaminu,
  - uwzględniając sprawozdanie Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz opinię Komisji Ochrony Środowiska Naturalnego, Zdrowia Publicznego i Bezpieczeństwa Żywności (A7-0359/2011),
- A. mając na uwadze, że pszczelarstwo jako działalność gospodarcza i społeczna odgrywa kluczową rolę w zrównoważonym rozwoju obszarów wiejskich, tworzy miejsca pracy oraz istotnie wspomaga ekosystemy poprzez zapylenie roślin, które z kolei przyczynia się do poprawy różnorodności biologicznej, ponieważ pozwala na utrzymanie różnorodności genetycznej roślin;
- B. mając na uwadze, że pszczelarstwo i różnorodność biologiczna są wzajemnie powiązane; mając na uwadze, że przez zapylenie roje pszczele dostarczają dobra publiczne o istotnym znaczeniu środowiskowym, gospodarczym i społecznym, w ten sposób zapewniając bezpieczeństwo żywnościowe i utrzymując różnorodność biologiczną oraz mając na uwadze, że pszczelarze, utrzymując roje pszczół, świadczą usługi o pierwszorzędym znaczeniu dla środowiska, zapewniając ponadto stosowanie zrównoważonego modelu produkcji na obszarach wiejskich; mając na uwadze, że pastwiska pszczele, rozmaite miejsca żerowania oraz niektóre uprawy (rzepak, słonecznik itp.) dostarczają pszczołom bogatych wartości odżywczych niezbędnych do utrzymania obrony immunologicznej i do zachowania zdrowia,
- C. mając na uwadze, że zwrócono uwagę na obawy, że z powodu wysokich kosztów zakładania przedsiębiorstwa pszczelarskiego mniej osób rozpoczyna działalność w tym sektorze, co skutkuje niewystarczającą liczbą uli potrzebnych do zapylenia upraw o zasadniczym znaczeniu;
- D. mając na uwadze doniesienia o spadku populacji pszczół zarówno w UE, jak i w innych częściach świata; mając na uwadze, że spada liczebność gatunków zapyliczy, przyczyniających się do wydajności produkcji rolnej; mając na uwadze, że w przypadku znacznego nasilenia się tej tendencji, rolnicy zarówno w UE, jak i w innych częściach świata, być może będą musieli stosować sztuczne zapylenie, co oznaczałoby dwukrotny wzrost wydatków na zapylenie; mając na uwadze, że nauka i praktyka weterynaryjna nie mogą obecnie zapewnić zbyt skutecznych metod zapobiegania niektórym chorobom i szkodnikom ani zwalczania ich ze względu na niewystarczające badania i rozwój nowych leków dla pszczół w poprzednich dekadach, co jest spowodowane ograniczonymi rozmiarami rynku pszczelarskiego, a w konsekwencji słabym zainteresowaniem dużych koncernów farmaceutycznych, oraz mając na uwadze, że w wielu przypadkach niewielka liczba dostępnych leków zwalczających roztocze *Varroa destructor* straciła już skuteczność,
- E. mając na uwadze wpływ licznych, często wzajemnie powiązanych, czynników letalnych lub subletalnych na zdrowie poszczególnych pszczół i rojów; mając na uwadze ograniczoną ilość sprzedawanych leków do zwalczania pasożyta *Varroa destructor*, które

---

¹ Teksty przyjęte, P7_TA(2011)0084.

w licznych przypadkach przestały być wystarczająco skuteczne z powodu występowania oporności; mając na uwadze, że stosowanie pestycydów, zmieniające się warunki klimatyczne i środowiskowe, utrata różnorodności biologicznej roślin, zmiana użytkowania gruntów, błędne praktyki pszczelarskie oraz występowanie gatunków inwazyjnych osłabiają systemy immunologiczne rojów pszczelich oraz sprzyjają rozwojowi patologii oportunistycznych; mając na uwadze, że pszczoły miodne mogą być narażone na środki ochrony roślin w sposób bezpośredni i pośredni, np. poprzez przenoszenie przez wiatr, poprzez wody powierzchniowe, krople powstałe w wyniku gutacji, nektar lub pyłek;

- F. mając na uwadze, że hodowcy pszczół mogą mieć pozytywny wpływ na zdrowie i dobrostan hodowanych przez nich pszczół i pomóc w jego utrzymaniu, chociaż na to w jakim stopniu udaje im się pomyślnie wypełniać te zadania znaczący wpływ mają warunki środowiskowe;
- G. mając na uwadze, że zalecane jest minimalne zastosowanie produktów weterynaryjnych i substancji aktywnych, a także utrzymanie zdrowego systemu odpornościowego roju, oraz mając na uwadze, że problem oporności występuje mimo wszystko; mając na uwadze, że substancje aktywne i leki nie są metabolizowane przez pszczoły oraz że producenci europejscy funkcjonują w oparciu o produkcję czystego, wysokojakościowego miodu bez osadu,
- H. mając na uwadze, że duża ilość europejskich hodowców pszczół zajmuje się pszczelarstwem amatorsko a nie zawodowo;

Badania i propagowanie wiedzy naukowej

1. wzywa Komisję do zwiększenia poziomu wsparcia badań nad zdrowiem pszczół miodnych udzielanego w kolejnych ramach finansowych (8PR) i do skoncentrowania badań na rozwoju technologicznym, zapobieganiu chorobom i ich kontroli, w szczególności jeśli chodzi o wpływ czynników środowiskowych na systemy odpornościowe rojów pszczelich i ich interakcje z patogenami, a także na opracowaniu zrównoważonych praktyk rolnych, promowaniu alternatyw niechemicznych (np. prewencyjnych praktyk rolniczych takich jak płodozmian i biologiczne zwalczanie szkodników), a także na dalszym ogólnym wspieraniu technik zintegrowanej ochrony roślin, rozwoju weterynaryjnych produktów leczniczych mających zastosowanie do obecnych czynników chorobotwórczych u pszczół w UE, w szczególności pasożytów *Varroa destructor* – gdyż jest to główny czynnik patogenny, do zwalczania którego potrzebna jest większa różnorodność substancji aktywnych z powodu jego wielkiej zdolności do rozwijania oporności – a także do endopasożytów i innych chorób oportunistycznych;
2. uważa, że ważne jest pilne przedsięwzięcie środków mających na celu ochronę zdrowia pszczół, z uwzględnieniem specyfiki pszczelarstwa, różnorodności zaangażowanych podmiotów, a także zasady proporcjonalności i pomocniczości;
3. ponownie wyraża niepokój w związku z faktem, że jeśli zwiększona śmiertelność pszczół miodnych i dzikich zapylaczy w Europie zostanie pozostawiona bez kontroli, będzie ona miała głęboki negatywny wpływ na rolnictwo, produkcję i bezpieczeństwo żywności,

różnorodność biologiczną, zrównoważenie środowiskowe i ekosystemy;

4. wzywa Komisję do wsparcia tworzenia należytych krajowych systemów nadzoru, w ścisłej współpracy ze stowarzyszeniami pszczelarskimi, oraz rozwijania zharmonizowanych standardów na szczeblu UE, aby umożliwić dokonywanie porównań; podkreśla zapotrzebowanie na jednolity system rejestracji i identyfikacji uli pszczelich na szczeblu krajowym, dostosowywany i aktualizowany co roku; podkreśla, że fundusze na identyfikację i rejestrację nie powinny pochodzić z istniejących programów usprawniających produkcję i obrót miodem w Unii Europejskiej (rozporządzenie (WE) nr 1221/97);
5. wzywa Komisję Europejską, aby wspierała europejską sieć „ulic referencyjnych” w celu monitorowania wpływu warunków środowiskowych oraz praktyk pszczelarskich i rolniczych na zdrowie pszczół;
6. zachęca Komisję do sporządzania trzyletnich programów opartych na otrzymanych od wszystkich państw członkowskich liczbach rzeczywiście zarejestrowanych uli, a nie na liczbach szacunkowych;
7. z zadowoleniem przyjmuje utworzenie unijnego laboratorium referencyjnego do badań nad zdrowiem pszczół, które powinno koncentrować się na działaniach nieobjętych obecnie przez sieci eksperckie lub laboratoria krajowe oraz dokonać syntezy zintegrowanej wiedzy pozyskanej w ramach tych badań;
8. podkreśla potrzebę wspierania laboratoriów diagnostycznych i badań w terenie na szczeblu krajowym oraz podkreśla, że należy unikać nakładania się na siebie funduszy;
9. wzywa Komisję do utworzenia wraz z przedstawicielami sektora pszczelarskiego komitetu sterującego, który udzieli Komisji wsparcia w sporządzeniu rocznego programu pracy unijnego laboratorium referencyjnego; z zalem zauważa, że pierwszy roczny program pracy laboratorium referencyjnego UE został przedstawiony bez wcześniejszej konsultacji z zainteresowanymi stronami;
10. wzywa Komisję do nieustannego wspierania badań naukowych dotyczących zdrowia pszczół w oparciu o pozytywne przykłady sieci COLOSS prowadzonej przez COST oraz inicjatywy BeeDoc i STEP oraz do zachęcania państw członkowskich do wspierania badań naukowych w tej dziedzinie; podkreśla jednak, że należy zacieśnić stosunki z pszczelarzami i organizacjami pszczelarskimi;
11. wzywa Komisję do wykluczenia pokrywania się funduszy w celu zwiększenia ich skuteczności w zapewnianiu gospodarczej i ekologicznej wartości dodanej zarówno dla pszczelarzy, jak i rolników; wzywa Komisję do zachęcania państw członkowskich do zwiększenia poziomu finansowania badań;
12. wzywa państwa członkowskie do wspierania i nadzorowania tworzenia krajowych sieci monitorowania fenologii roślin miodonośnych;
13. wzywa Komisję do aktywnego wspierania większego stopnia wzajemnego udostępniania sobie informacji przez państwa członkowskie, laboratoria, pszczelarzy, rolników,

przemysł i naukowców na temat badań ekotoksykologicznych dotyczących zdrowia pszczół, tak aby umożliwić niezależne badania naukowe oparte na jak najbogatszych informacjach; wzywa Komisję do wspierania tego procesu poprzez udostępnienie swojej strony internetowej na ten temat we wszystkich językach urzędowych zainteresowanych państw członkowskich;

14. z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę Komisji „Lepsze szkolenia na rzecz bezpieczniejszej żywności”, wzywa jednak do przedłużenia jej trwania na okres po roku 2011 r. oraz do zwiększenia liczby uczestników reprezentujących władze krajowe;
15. wzywa do wspierania programów szkoleniowych dla pszczelarzy w dziedzinie zapobiegania chorobom i ich kontroli, a także dla rolników i leśników w dziedzinie botaniki i w zakresie obchodzenia się ze środkami ochrony roślin w sposób bezpieczny dla pszczół oraz szkoleń poświęconych wpływowi pestycydów i niechemicznym praktykom rolniczym w zakresie zwalczania chwastów; wzywa Komisję, aby we współpracy z organizacjami pszczelarskimi zaproponowała wytyczne dotyczące opieki weterynaryjnej nad ulami;
16. wzywa organy oraz organizacje reprezentujące sektor pszczelarstwa w państwach członkowskich do wspierania rozpowszechniania wśród pszczelarzy odpowiedniej wiedzy naukowej i technicznej na temat zdrowia pszczół; podkreśla, że niezbędny jest stały dialog między pszczelarzami, rolnikami i odpowiednimi organami;
17. podkreśla potrzebę zapewnienia należytego przeszkolenia lekarzy weterynarii, a także zapewnienia pszczelarzom możliwości konsultacji weterynaryjnych oraz zaangażowania ekspertów w dziedzinie pszczelarstwa w ramach krajowych władz weterynaryjnych;

Produkty weterynaryjne

18. uznaje wielką wagę, jaką ma opracowanie innowacyjnego i skutecznego leczenia roztocza Varroa, które powoduje ok. 10% strat w skali rocznej; uważa, że należy zwiększyć pomoc na zatwierdzone leczenie weterynaryjne, aby zmniejszyć negatywne skutki chorób i szkodników; wzywa Komisję do wprowadzenia wspólnych wytycznych dotyczących leczenia weterynaryjnego w tym sektorze i podkreślenia konieczności ich właściwego stosowania; wzywa do wprowadzenia wytycznych dotyczących stosowania molekuł i/lub formuł farmaceutycznych opartych na kwasach organicznych, olejkach eterycznych i innych substancjach dozwolonych w biologicznym zwalczaniu szkodników;
19. wzywa państwa członkowskie do zapewnienia wsparcia finansowego dla badań, rozwoju i testowania w terenie nowych pszczelarskich produktów leczniczych, szczególnie dla MŚP, w świetle wpływu sektora pszczelarskiego na różnorodność biologiczną i dobra publicznego, jakim jest zapylanie roślin, mając na względzie wysokie koszty leczenia weterynaryjnego ponoszone obecnie przez hodowców pszczół w porównaniu z kosztami związanymi ze zdrowiem w innych sektorach hodowli;
20. podkreśla potrzebę zaproponowania firmom farmaceutycznym zachęt do opracowania nowych produktów leczniczych zwalczających chorobę pszczół;
21. wzywa Komisję do opracowania bardziej elastycznych przepisów umożliwiających

dopuszczanie i udostępnianie produktów weterynaryjnych dla pszczoł miodnych, w tym leków pochodzenia naturalnego i innych, nieposiadających szkodliwego oddziaływania na zdrowie owadów; z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji dotyczący zmiany dyrektywy w sprawie weterynaryjnych produktów leczniczych, jednak uważa, że ich obecna niewielka dostępność nie powinna być pretekstem do rejestrowania lub wprowadzania do obrotu antybiotyków, w celu leczenia innych chorób oportunistycznych występujących u pszczoł miodnych, ze względu na ich wpływ na jakość produktów pszczelich, a także na oporność;

22. z zadowoleniem przyjmuje wyrażony przez Komisję zamiar wprowadzenia najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości w kontekście stosowania produktów leczniczych w ramach tzw. procedury kaskadowej w celu zlikwidowania obecnej sytuacji niepewności prawnej, która stanowi przeszkodę w leczeniu chorych pszczoł;
23. wzywa do zmiany w otoczeniu regulacyjnym, aby Europejska Agencja Leków, w duchu ochrony praw własności intelektualnej, mogła udzielać na pewien okres przejściowy wyłącznych praw do wytwarzania i wprowadzania do obrotu nowych substancji aktywnych w pszczelarskich produktach weterynaryjnych;
24. wzywa Komisję Europejską do rozważenia możliwości rozszerzenia zakresu Funduszu Weterynaryjnego Unii Europejskiej o choroby pszczoł podczas następnego przeglądu funduszu;
25. z zadowoleniem przyjmuje wyrażony przez Komisję zamiar przedstawienia wszechstronnego prawa zdrowia zwierząt; zwraca się do Komisji o dostosowanie zakresu i finansowania europejskiej polityki weterynaryjnej w celu uwzględnienia specyfiki pszczoł i pszczelarstwa, tak aby zagwarantować skuteczniejsze zwalczanie chorób pszczoł dzięki wystarczającej dostępności skutecznych i standaryzowanych leków we wszystkich państwach członkowskich i finansowanie zdrowia pszczoł w ramach europejskiej polityki weterynaryjnej; zwraca się do Komisji o większą harmonizację między państwami członkowskimi i skupienie wysiłków na zwalczaniu warrozy i kontroli nad nią w UE;
26. popiera programy hodowli skoncentrowane na odporności na choroby i pasożyty, zwłaszcza na warrozę;

Wpływ nowoczesnego rolnictwa na pszczoły

27. podkreśla, że Unia Europejska przyjęła właśnie – przy dużym zaangażowaniu Parlamentu Europejskiego – nowe, bardziej restrykcyjne zasady dotyczące wydawania zezwoleń na wprowadzanie do obrotu środków ochrony roślin oraz ich zrównoważonego stosowania w celu dopilnowania, by były one bezpieczne dla ludzi i środowiska naturalnego; zauważa, że zasady te zawierają dodatkowe, ścisłe kryteria odnoszące się do bezpieczeństwa pszczoł; wzywa Komisję do informowania Parlamentu o skutecznym stosowaniu tych nowych przepisów;
28. zachęca Komisję do ulepszenia metodologii przeprowadzania oceny ryzyka związanego ze stosowaniem pestycydów celem ochrony zdrowia i rozwoju rojów a także do zapewnienia odpowiedniego dostępu do wyników i metodologii badań ekotoksykologicznych zawartych we wnioskach o zezwolenie;

29. podkreśla znaczenie zrównoważonej gospodarki rolnej i wzywa państwa członkowskie do jak najszybszego przeprowadzenia transpozycji i pełnego wdrożenia dyrektywy 2009/128/WE w sprawie zrównoważonego stosowania pestycydów, a w szczególności jej art. 14, w którym podkreśla się, że od 2014 r. stosowanie zintegrowanej ochrony przed szkodnikami będzie obowiązkowe dla wszystkich rolników w UE, a także do poświęcenia szczególnej uwagi stosowaniu tych pestycydów, które mogą być szkodliwe dla pszczół i zdrowia rojów;
30. wzywa Komisję do włączenia, na podstawie wiarygodnych i skutecznych testów w warunkach rzeczywistych, ze zharmonizowanymi protokołami, toksyczności chronicznej larwalnej i subletalnej do oceny ryzyka związanego ze stosowaniem pestycydów, zgodnie z rozporządzeniem 1107/2009 WE dotyczącym wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin, które ma zastosowanie od dnia 14 czerwca 2011 r.; wzywa Komisję, aby ze szczególną uwagą potraktowała stosowanie niektórych pestycydów, które w pewnych warunkach mogą mieć negatywne skutki dla zdrowia pszczół i rojów; wzywa Komisję do zintensyfikowania badań dotyczących potencjalnych interakcji między substancjami a czynnikami patogennymi; zauważa, że należy rozważyć również metody zastosowania;
31. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że eksperci z Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności prowadzą niezależną ocenę wymogów obowiązujących w sektorze w zakresie dostarczania danych dotyczących poszczególnych pestycydów;
32. wzywa, w duchu dialogu między pszczelarzami, zainteresowanymi podmiotami z sektora rolniczego i organami publicznymi, do utworzenia systemu sprzyjającego obowiązkowemu wstępnemu powiadamianiu pszczelarzy we wszystkich państwach członkowskich z wyprzedzeniem o planowanym zastosowaniu pestycydów, w szczególności o rozpyleniu środków owadobójczych z powietrza (np. środków przeciwko komarom), oraz do stworzenia systemu udzielającego na wniosek informacji o położeniu uli w czasie tych operacji; ponadto wzywa do ulepszenia przepływu informacji między pszczelarzami i rolnikami, z wykorzystaniem internetowej bazy danych, w zakresie np. umieszczania uli w sąsiedztwie pól;
33. zwraca się do państw członkowskich o sprawdzenie zasadności wprowadzenia problematyki pszczelarstwa i zdrowia pszczół jako przedmiotu do kształcenia i szkolenia rolników;
34. wzywa Komisję, aby ze szczególnym uwzględnieniem projektu EFSA z 2009 r. zatytułowanego „Śmiertelność pszczół i nadzór pszczelarski w Europie” przeprowadziła obiektywne badania dotyczące możliwości wystąpienia negatywnych skutków upraw GMO i monokultury dla zdrowia pszczół miodnych;

Aspekty produkcji i bezpieczeństwa żywności, ochrona pochodzenia

35. wzywa Komisję do nieustannego monitorowania sytuacji w dziedzinie zdrowia zwierząt w państwach pochodzenia, do stosowania najbardziej rygorystycznych wymogów dotyczących zdrowia zwierząt i wprowadzenia należytego systemu monitorowania materiału rozmnożeniowego z państw trzecich, aby uniknąć wprowadzania do UE egzotycznych chorób lub pasożytów pszczelich, takich jak chrząszcz *Aethina tumida* i pasożytów *Tropilaelaps*; zwraca się do Komisji i państw członkowskich, aby we

współpracy z organizacjami hodowców pszczoł, zwiększyły przejrzystość w odniesieniu do częstości, odsetka, charakterystyki, a zwłaszcza wyników kontroli bezpieczeństwa prowadzonych w punktach kontrolnych na granicach;

36. wzywa do określenia tymczasowego limitu progowego (punktu odniesienia dla kontroli) 15 ppb dla produktów weterynaryjnych dozwolonych w Unii Europejskiej, z myślą o różnych technikach analitycznych stosowanych w poszczególnych państwach członkowskich;
37. wzywa Komisję do określenia poziomów braku działań (NAL), punktów odniesienia dla kontroli (RPA) lub najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości (MRL) w miodzie i innych produktach pszczelarskich w odniesieniu do substancji, które nie mogą być dopuszczone w europejskim sektorze pszczelarskim, a także do zharmonizowania weterynaryjnych kontroli granicznych i kontroli na rynku wewnętrznym, pamiętając o tym, że w przypadku miodu przywóz produktów niskiej jakości, sfałszowanych produktów lub imitacji stanowią elementy zakłócające funkcjonowanie rynku, które wywierają stałą presję na ceny i końcową jakość na rynku wewnętrznym UE, jako że należy zapewnić takie same zasady produktom i producentom z UE i z krajów trzecich; stwierdza, że MRL muszą uwzględniać pozostałości związane z dobrą praktyką weterynaryjną;
38. wzywa Komisję do wprowadzenia lub zmodyfikowania załączników do dyrektywy 2001/110/WE (dyrektywa odnosząca się do miodu) w celu poprawienia standardów produkcji w UE dzięki ustaleniu jasnych definicji prawnych wszystkich produktów pszczelarskich, w tym różnych odmian miodu, oraz parametrów istotnych dla jakości miodu, takich jak zawartość proliny i sacharazy, niski poziom HMF lub wilgotność oraz pogarszanie jakości (dodawanie substancji, takich jak gliceryna, izotopów cukrowych o wartości C13/C14, spektrum pyłkowe oraz zawartość aromatu i cukru w miodzie); wzywa do wsparcia badań nad skutecznymi metodami wykrywania miodu zafałszowanego; zwraca się do Komisji o zadbanie, aby kontrola naturalnych właściwości miodu, obowiązująca w przypadku produktów europejskich, obowiązywała również w przypadku produktów z krajów trzecich;
39. wzywa Komisję do zharmonizowania zasad etykietowania z przepisami rozporządzenia w sprawie rolnych systemów jakości oraz do wprowadzenia obowiązku etykietowania w państwie pochodzenia produktów importowanych i wytworzonych w UE lub, w przypadku połączenia produktów różnego pochodzenia, obowiązkowego etykietowania w każdym państwie pochodzenia;
40. w duchu nowej polityki jakości UE wzywa pszczelarzy, organizacje ich reprezentujące oraz przedsiębiorstwa handlowe do lepszego wykorzystania unijnych systemów etykietowania produktów pszczelarskich (chroniona nazwa pochodzenia i chronione oznaczenie geograficzne), co mogłoby poprawić przystępność działalności pszczelarskiej, oraz zwraca się do Komisji, aby zaproponowała – w ścisłej współpracy ze stowarzyszeniami pszczelarskimi – oznaczenia jakości i wspierała sprzedaż bezpośrednią produktów pszczelich na rynkach lokalnych;
41. wzywa do działań na rzecz zwiększenia konsumpcji miodów i produktów pszczelarskich pochodzących z Europy, między innymi poprzez promocję miodów o specyficznych

właściwościach charakterystycznych dla niektórych odmian i pochodzenia geograficznego;

Środki związane z ochroną różnorodności biologicznej i rychłą reformą wspólnej polityki rolnej

42. podkreśla konieczność konsultacji z pszczelarzami przez organy europejskie i krajowe w trakcie opracowywania programów na rzecz pszczelarstwa i związanego z tym prawodawstwa, aby zapewnić skuteczność tych programów oraz ich terminową realizację; wzywa Komisję do przeznaczenia znacznie większych środków finansowych, aby zwiększyć dotychczasowe wsparcie dla sektora pszczelarstwa w WPR po roku 2013 oraz zapewnić trwałość i wzmocnienie istniejących programów wsparcia tego sektora (rozporządzenie (WE) nr 1221/97), oraz do zachęcania do rozwoju wspólnych przedsięwzięć, a także wzywa państwa członkowskie do udzielenia pomocy technicznej sektorowi pszczelarstwu; wzywa Komisję do zagwarantowania, by system współfinansowania dał się pogodzić z wprowadzeniem płatności bezpośrednich w pierwszym filarze WPR (dobrowolne stosowanie art. 68 WPR) przez te państwa, które uznają to za konieczne; podkreśla również potrzebę zachęcania młodych pszczelarzy do rozpoczęcia działalności w tym sektorze; wzywa Komisję do stworzenia sieci zabezpieczeń lub wspólnego systemu ubezpieczeń dla pszczelarstwa w celu ograniczenia wpływu sytuacji kryzysowych na pszczelarzy;
43. wzywa Komisję, aby w ramach nowej unijnej strategii na rzecz różnorodności biologicznej udostępniła na zasadzie priorytetowej i/lub w większym stopniu środki finansowe przeznaczone na pszczelarstwo w ramach wszystkich projektów lub działań proponowanych w ramach WPR, które będą dotyczyły wyłącznie podgatunków i ekotypów *Apis mellifera* pochodzących z każdego regionu;
44. domaga się, by w ramach nadchodzącej reformy WPR Komisja przewidziała środki wsparcia oraz pomoc z przeznaczeniem dla europejskiego sektora pszczelarstwa, pamiętając o publicznych dobrach w zakresie środowiska naturalnego, do których przyczyniają się pszczoły miodne poprzez zapylenie, oraz o usługach środowiskowych, jakie świadczą pszczelarze, utrzymując swoje roje pszczół;
45. zauważa, że zgodnie ze sprawozdaniem Komisji z dnia 28 maja 2010 r. całkowita liczba pszczelarzy w UE nieznacznie wzrosła w porównaniu z 2004 r.; wskazuje, że zgodnie ze sprawozdaniem wzrost ten wynika wyłącznie z przystąpienia Bułgarii i Rumunii do UE, i że bez uwzględnienia pszczelarzy z tych krajów liczba hodowców pszczół w UE byłaby znacznie niższa; uważa, że powyższy fakt obrazuje powagę sytuacji w sektorze pszczelarstwie w UE oraz potrzebę udzielenia wsparcia temu sektorowi i wdrożenia konkretnych środków sprzyjających dalszemu prowadzeniu działalności pszczelarstwiej przez hodowców pszczół;
46. wzywa Komisję do rozważenia możliwości stworzenia specjalnego programu pomocy dla pszczelarzy w ramach bezpośredniego systemu pomocy, np. poprzez płatności na roje pszczele, który to program przyczyni się do ochrony sektora pszczelarstwiej w Unii Europejskiej, będzie sprzyjał dalszemu prowadzeniu działalności pszczelarstwiej przez hodowców pszczół, będzie stanowił zachętę dla młodych ludzi do rozpoczęcia działalności w tym zawodzie oraz zapewni, że pszczoły nadal będą pełnić rolę zapylaczy;

47. wzywa Komisję do promowania zrównoważonych praktyk rolniczych w ramach WPR, do zachęcania wszystkich rolników do stosowania prostych praktyk rolniczych zgodnie z dyrektywą 2009/128/WE oraz do wzmocnienia środków rolno-środowiskowych specyficznych dla sektora pszczelarskiego w duchu nowej strategii różnorodności biologicznej; wzywa państwa członkowskie do ustanowienia środków rolno-środowiskowych w programach rozwoju obszarów wiejskich przeznaczonych dla pszczelarstwa oraz do zachęcania rolników do zaangażowania się w środki rolno-środowiskowe wspierające „przyjazne pszczołom” użytki zielone w pasach pomiędzy polami uprawnymi, a także do stosowania zintegrowanej produkcji na wyższym poziomie, przyjmując całościowe podejście do rolnictwa i stosując biologiczną kontrolę nad szkodnikami, jeżeli tylko jest to możliwe;
48. potwierdza, że Komisja uważa pszczoły miodne za gatunek udomowiony, a zatem w konsekwencji za wchodzące w obręb sektora hodowlanego, co ułatwia stosowanie odpowiednich środków¹ w zakresie zdrowia, dobrostanu i ochrony i umożliwia lepsze informowanie o sposobach utrzymania dzikich zapylaczy; domaga się w związku z tym opracowania strategii ochrony zdrowia pszczoł oraz uwzględnienia w prawodawstwie rolnym i weterynaryjnym sektora pszczelarskiego, ze zwróceniem uwagi na jego specyfikę, zwłaszcza gdy chodzi o odszkodowania dla hodowców za straty w pogłowiu pszczoł;
49. wzywa wszystkie zainteresowane strony w sektorze pszczelarskim do skorzystania z możliwości oferowanych przez obecną wspólną politykę rolną oraz reformę, która ma wkrótce nastąpić, a która uwzględni odpowiednio organizacje producentów w całym sektorze rolnictwa;

Ochrona różnorodności biologicznej pszczoł

50. wzywa Komisję, aby w ramach dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. (dyrektywa siedliskowa) określiła stan ochrony gatunku *Apis mellifera* i w razie potrzeby uwzględniła go w załącznikach do dyrektywy; zwraca się do Komisji, aby – z uwagi na pilną potrzebę ochrony gatunku *Apis mellifera* i wielu podgatunków występujących w Unii Europejskiej – przeanalizowała możliwość utworzenia specjalnego programu lub instrumentu w ramach instrumentu finansowego Life+, który umożliwi sporządzenie ogólnoeuropejskiego projektu na rzecz przywrócenia dzikich populacji tego gatunku,
51. wzywa Komisję do zakazania – w ramach dyrektywy Rady 92/65/EWG z dnia 13 lipca 1992 r. – choćby tymczasowo, przywozu z krajów trzecich żywych pszczoł i gatunków rodzaju *Bombus* sp. dzięki czemu uniknie się sprowadzenia egzotycznych chorób, zważywszy zwłaszcza na fakt, że w Unii Europejskiej nie brakuje zasobów genetycznych w pszczelarstwie, ponieważ wciąż istnieją główne podgatunki od których pochodzą rasy i odmiany aktualnie wykorzystywane w pszczelarstwie,
52. przypomina, że działania na rzecz różnorodności biologicznej są niezbędne także poza sektorem rolniczym; zielone przyległości dróg, pobocza kolejowe, leśne odcinki sieci

---

¹ Za pomocą inicjatyw, takich jak strategia UE na lata 2007–2013 na rzecz zdrowia zwierząt, która pomaga opracować jednolite i jasne ramy regulacyjne dotyczące zdrowia zwierząt, polepsza koordynację i skuteczne wykorzystywanie środków przez odpowiednie agencje europejskie i uwypukla znaczenie utrzymania i poprawy możliwości diagnostycznych.

transportu energii oraz ogrody publiczne i prywatne zajmują znaczne powierzchnie, na których racjonalne metody zarządzania mogą znacznie zwiększyć zasoby pyłku i nektaru dla pszczoł i owadów zapylających; rozwój ten musi odbywać się w ramach harmonijnej gospodarki przestrzennej, gwarantującej szczególnie bezpieczeństwo drogowe;

53. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.

UZASADNIENIE

Sektor pszczelarski stanowi integralną część rolnictwa w Europie. Sektor ten zapewnia pierwotny lub dodatkowy dochód ponad 600 tys. obywateli Unii Europejskiej. Zapylenie stanowi podstawowy warunek działania rolnictwa i przyczynia się do utrzymania różnorodności biologicznej. Szacuje się, że 84% gatunków roślin i 76% produkcji rolnej w Europie zależy od zapylenia przez pszczoły, którego wartość ekonomiczna znacznie przewyższa wartość wyprodukowanego miodu i jest szacowana na 15 mld EUR rocznie w UE. Wskutek zapylenia roślin pszczelarstwo istotnie wspomaga ekosystemy, co przyczynia się do poprawy różnorodności biologicznej dzięki utrzymaniu różnorodności genetycznej roślin i równowagi ekologicznej. Dodatkowo pszczelarstwo stanowi element europejskiego dziedzictwa rolnego i tradycji narodowych.

Pszczelarstwo w porównaniu z innymi sektorami hodowli zwierząt ma wyjątkowy charakter. Polega ono na hodowaniu w znacznej mierze dzikich owadów, których nie można oswoić ani poddać bezpośredniej kontroli jak w przypadku innych gatunków. Pszczelarstwo nie opiera się na hodowli pojedynczych osobników, ale na całym roju złożonym z kilku tysięcy owadów współdziałających jak komórki w złożonych organizmach. W związku z tym badania naukowe i przepisy należy ukierunkować zarówno na poszczególne osobniki, jak i na cały rój.

Między pszczelarstwem w państwach członkowskich występują istotne różnice, zarówno pod względem liczby, jak i kwalifikacji pszczelarzy (amatorzy lub fachowcy), rozmieszczenia przestrzennego uli lub metod hodowlanych (pasieka stacjonarna, przenośna lub wędrowna). W kilku państwach członkowskich występują wyjątkowo korzystne dla pszczelarstwa warunki środowiskowe i rolne, a są to: Francja, Grecja, Hiszpania, Polska, Portugalia, Rumunia, Węgry i Włochy. Ze względu na większe zagęszczenie uli i liczbę zawodowych pszczelarzy państwa te często traktowane są w kategoriach profesjonalnych hodowców pszczół. Niezwykle istotne znaczenie ma zmniejszenie różnic w wiedzy pszczelarzy zawodowych i amatorów oraz lepsze rozpowszechnianie informacji i wiedzy fachowej wśród nich dzięki skutecznym szkoleniom.

Dokładne przyczyny ostatniego wzrostu śmiertelności pszczół w dalszym ciągu nie są znane. Kilka przeszkód utrudnia rozwinięcie nowych produktów leczniczych dla pszczół. Rynek zbytu takich produktów jest stosunkowo niewielki w porównaniu z innymi sektorami hodowlanymi, co oznacza niski zwrot z inwestycji. Z tego względu producenci produktów weterynaryjnych nie są zainteresowani rozwijaniem nowych leków dla pszczół. Ponadto obecne regulacje systemu MRL nie zapewniają odpowiedniej ochrony prawa własności intelektualnej, co zniechęca innowacyjnych producentów do opracowywania nowych produktów. Komisja powinna rozwiązać ten problem za pomocą nowego rozporządzenia. Ponadto należy rozważyć rozwinięcie nowych środków medycyny prewencyjnej, a programy hodowli pszczół oraz utrzymania genów skoncentrowane na tolerancji chorób i szkodników powinny być wspierane na szczeblu krajowym.

Jedną z głównych barier dla skutecznych działań przeciwko nadmiernej śmiertelności pszczół stanowi brak wiarygodnych i porównywalnych danych dotyczących liczby uli, pszczelarzy i spadku liczebności rojów w UE. Istnieje duże zapotrzebowanie na skuteczny, zharmonizowany system nadzoru w celu dokonania oceny śmiertelności pszczół oraz

uzyskania dokładniejszej wiedzy na temat rozmiaru i przyczyn osłabienia rojów i innych problemów zdrowotnych pszczół. Podczas gdy istnieje zapotrzebowanie na system nadzoru na szczeblu europejskim, państwa członkowskie również muszą prowadzić działania na rzecz złagodzenia zagrożeń dla zdrowia pszczół. Należy zharmonizować badania, a wyniki badań naukowych udostępniać na szczeblu europejskim w celu uniknięcia powielania się badań. Organy krajowe oraz organizacje reprezentujące sektor pszczelarstwa w państwach członkowskich muszą wspierać szerzenie wśród pszczelarzy odpowiedniej wiedzy naukowej i technicznej na temat zdrowia pszczół. Niezbędny jest stały i zorganizowany dialog między pszczelarzami, rolnikami i odpowiednimi organami. Komisja powinna przyczynić się do powodzenia tego dialogu dzięki udostępnieniu swojej strony internetowej na ten temat we wszystkich językach urzędowych państw członkowskich, w których pszczelarstwo odgrywa istotną rolę gospodarczą.

W sprawozdaniu z zadowoleniem przyjęto pilotażowy program Komisji w dziedzinie nadzoru nad zdrowiem pszczół, który jest zgodny z konkluzjami Rady, i wezwano Komisję do udostępnienia jego rezultatów wszystkim zainteresowanym stronom, podkreślono jednak potrzebę podejmowania dalszych wysiłków na rzecz stworzenia należytego systemu nadzoru w UE. Komisja powinna również wspierać utworzenie europejskiej sieci pasiek referencyjnych w celu monitorowania zdrowia pszczół w związku z warunkami środowiskowymi oraz praktykami pszczelarskimi lub rolniczymi.

W sprawozdaniu z zadowoleniem przyjęto również utworzenie unijnego laboratorium referencyjnego. Laboratorium referencyjne powinno być uzupełnieniem działania obecnych sieci ekspertów lub laboratoriów krajowych, a także wykorzystywać dane i doświadczenia zgromadzone przez COST w ramach COLOSS. W sprawozdaniu podkreśla się także potrzebę wspierania laboratoriów diagnostycznych i prowadzenia badań w terenie na szczeblu krajowym. Komisja powinna ponadto udostępnić finansowanie laboratoriom, które prowadzą analizę jakości i bezpieczeństwa produktów pszczelarskich i dzielą się tymi informacjami na szczeblu europejskim.

Jeden z czynników skrajnych, które wywierają wpływ na zdrowie pszczół, stanowi obecność czynników toksycznych w środowisku, w szczególności nieodpowiednie lub nadmierne wykorzystanie pestycydów. Komisja zobowiązała się do zmiany informacji wymaganych przy składaniu wniosków dotyczących pestycydów, co jest pozytywną zmianą; należy przy tym jeszcze bardziej wzmocnić postanowienia rozporządzenia nr 1107/2009 Parlamentu Europejskiego i Rady, aby umożliwić skuteczniejsze złagodzenie zagrożeń. Obecny wymóg oznakowania informującego o użyciu pestycydów jest nieodpowiedni. Zezwolenie na wykorzystanie produktów toksycznych powinno w wyraźny sposób określać status fenologiczny upraw, wobec których można stosować środki ochrony roślin lub nie, co powinno zostać jasno podane na etykiecie produktu. Dalszy problem stanowi brak niezależnych badań dotyczących substytucji toksycznych środków ochrony roślin.

Brakuje dowodów naukowych na temat jakiegokolwiek bezpośredniego wpływu upraw genetycznie zmodyfikowanych na pszczoły miodne, chociaż analiza przeprowadzona przez Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności w 2009 r. wskazała GMO jako jeden z czynników skrajnych powodujących spadek liczebności populacji pszczół. Duże znaczenie ma jednak zgromadzenie solidnych danych z wszystkich państw członkowskich oraz przeprowadzenie obiektywnych badań w tej dziedzinie. Niepokój wzbudza często to, że

producenci nasion genetycznie zmodyfikowanych hamują niezależne badania, gdyż nie dostarczają oczyszczonego pyłku genetycznie zmodyfikowanego do badań toksykologicznych.

Istotne i przyjmowane z zadowoleniem jest to, że Komisja przedstawi na początku 2012 r. wszechstronne prawo zdrowia zwierząt, które zastąpi obecne podstawowe prawodawstwo w dziedzinie weterynarii. Podczas takiej zmiany należy uwzględnić specjalne potrzeby sektora pszczelarskiego. Zmiana ta powinna się opierać na szeroko zakrojonych konsultacjach z zainteresowanymi stronami. Powinna ona także poprawić dostępność weterynaryjnych produktów leczniczych. Z zadowoleniem przyjęto również to, że Komisja uznała społeczne i środowiskowe znaczenie zapylania, a w rezultacie odpowiednie podkreślenie znaczenia zdrowia owadów zapylających w opublikowanej niedawno unijnej strategii na rzecz różnorodności biologicznej w celu zwalczania postępującej degradacji naturalnych pastwisk pszczelich oraz zlikwidowania miodonośnych gatunków roślin. Zrównoważone praktyki rolne powinny stanowić podstawę zreformowanej wspólnej polityki rolnej, zachęcającej rolników do stosowania szeregu praktyk rolnych, w tym płodozmianu, trwałych użytków zielonych, upraw okrywowych oraz zielonych obszarów infrastrukturalnych. Monokultura powoduje obniżenie jakości i ilości źródeł nektaru i pyłku dla pszczół. Poza uprawami zbóż i kukurydzy przeznaczonych na pasze i wytwarzanie energii wykorzystanie w większym zakresie systemów płodozmianu, upraw mieszanych w gospodarstwach oraz mieszaniny trawy i koniczyny może przynieść znaczące korzyści dla środowiska i rolnictwa, gdyż uprawa roślin strączkowych w ramach systemu płodozmianu może zapobiegać chorobom, przyczynić się do regeneracji gleby, wywrzeć korzystny wpływ na populację owadów zapylających oraz chronić klimat. Dlatego w ramach zreformowanej wspólnej polityki rolnej należy wspierać aktywne zarządzanie ekosystemami przez rolników, w tym tworzenie sprzyjających owadom zapylającym ukwieconych fragmentów otaczających pola uprawne.

W minionych dekadach badania zmierzające do produkcji nowych leków weterynaryjnych w sektorze pszczelarstwa zostały zaniedbane. Podobnie jak w przypadku badań dotyczących zdrowia ludzkiego, warunkiem wstępnym skutecznej kontroli chorób jest nieustanne rozwijanie leków i kuracji. Choroby często leczone, stale występujące mogą rozwinać tolerancję lub oporność na niektóre aktywne substancje lecznicze. To samo zjawisko zachodzi w przypadku warrozy. Na rynku dostępnych jest kilka produktów weterynaryjnych do leczenia warrozy, jednak jak dotąd żaden z nich nie okazał się faktycznie skuteczny.

Zmiana dyrektywy 2001/110/WE (dyrektywa odnosząca się do miodu) ma duże znaczenie pod wieloma względami. Obecne niewystarczające przepisy na temat jakości miodu i występowania zewnętrznych składników organicznych lub syntetycznych (w tym antybiotyków) doprowadziły do braku pewności, gdyż państwa członkowskie wprowadzają zróżnicowane poziomy tolerancji, co może powodować zaburzenia konkurencji na rynku wewnętrznym. Należy wprowadzić jednolite prawodawstwo wobec resztkowej zawartości antybiotyków dopuszczalnej w miodzie lub w innych produktach pszczelarskich, co pozwoli zapewnić niezakłócone działanie rynku wewnętrznego miodu i zlikwidować zakłócenia konkurencji między pszczelarzami w innych państwach członkowskich. Zazwyczaj minimalny poziom koncentracji tych substancji nie powoduje żadnego zagrożenia dla zdrowia ludzkiego, dlatego nie ma konieczności wprowadzania poziomów braku działań (NAL) lub punktów odniesienia dla kontroli (RPA) wobec miodu.

Nazwa pochodzenia zalecana w dyrektywie odnoszącej się do miodu jest również sprzeczna, gdyż nie jest dostosowana do obecnej polityki jakości UE. Obecne postanowienia ust. 4 dyrektywy 2001/110/WE dotyczące etykietowania produktów pszczelarskich nie gwarantują ochrony unijnego sektora pszczelarskiego ani nie zapewniają konsumentom odpowiednich informacji.

Dotychczas sektor miodu nie odniósł pełnych korzyści z europejskiej polityki w dziedzinie jakości. Zaledwie kilka produktów pszczelarskich uzyskało chronioną nazwę pochodzenia lub chronione oznaczenie geograficzne, a producenci niechętnie starają się o oznaczenia geograficzne.

Na mocy nowej wspólnej polityki rolnej UE powinna od 2013 r. zacząć udzielać ukierunkowanego wsparcia młodym pszczelarzom, aby zaradzić problemowi niekorzystnej struktury wiekowej w sektorze pszczelarskim.

14.7.2011

OPINIA KOMISJI OCHRONY ŚRODOWISKA NATURALNEGO, ZDROWIA PUBLICZNEGO I BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCI

dla Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi

w sprawie zdrowia pszczół miodnych i wyzwań dla sektora pszczelarskiego
(2011/2108(INI))

Sprawozdawczyni komisji opiniodawczej: Julie Girling

WSKAZÓWKI

Komisja Ochrony Środowiska Naturalnego, Zdrowia Publicznego i Bezpieczeństwa Żywności zwraca się do Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi, właściwej dla tej sprawy, o uwzględnienie w końcowym tekście projektu rezolucji następujących wskazówek:

1. ponownie niepokoi się, że zwiększona śmiertelność pszczół miodnych i dzikich zapylaczy w Europie, jeśli będzie pozostawiona bez kontroli, będzie mieć głęboki negatywny wpływ na rolnictwo, produkcję żywności, bezpieczeństwo, różnorodność biologiczną, zrównoważenie środowiskowe i ekosystemy;
2. uważa, że należy postrzegać zdrowie pszczół miodnych jako ważny wskaźnik biologiczny odzwierciedlający stan naszego środowiska i zrównoważonego charakteru praktyk rolniczych;
3. uważa, że ważne jest pilne przedsięwzięcie środków mających na celu ochronę zdrowia pszczół, z uwzględnieniem specyfiki pszczelarstwa, różnorodności zaangażowanych podmiotów, a także zasady proporcjonalności i pomocniczości;
4. z uwagi na brak reprezentatywnych i porównywalnych danych dotyczących strat rodzin w skali UE kładzie nacisk na konieczność ilościowego określenia tych strat i wprowadzenia odpowiedniego pomiaru wspólnego dla państw członkowskich;
5. podkreśla, że poza przypadkiem udomowionych pszczół miodnych ostry spadek liczebności populacji występuje u dzikich pszczół (np. trzmieli) oraz innych cennych zapylaczy (np. motyli i owadów bzygowatych);

6. mając świadomość, że wpływ gospodarczy zapylania przez pszczoły jest wysoki, lecz obecnie nie przypisuje się wartości rynkowej funkcji zapylania, z której bardzo wiele sektorów korzysta i od której zależy, zauważa, że usługi świadczone przez rolników na rzecz zapewnienia pszczołom pożywienia powinny być wynagradzane w płaszczyźnie gospodarczej;
7. z zadowoleniem przyjmuje komunikat Komisji w sprawie zdrowia pszczół miodnych (COM(2010)0714) i przypomina rezolucję Parlamentu Europejskiego z dnia 25 listopada 2010 r. w sprawie sytuacji w sektorze pszczelarskim¹; potwierdza konieczność prowadzenia zrównoważonych działań rolniczych w celu ochrony zasobów naturalnych, bioróżnorodności i ekosystemu rolniczego, a także w celu propagowania szkoleń i umiejętności;
8. przyjmuje do wiadomości zgodną opinię naukową, według której straty w pogłowie pszczół nie mogą być przypisywane jednemu czynnikowi, lecz są spowodowane wieloma czynnikami, takimi jak:
  - pasożyty, a szczególnie roztocze *Varroa destructor* oraz grzyb *Nosema ceranae*, które osłabiają układ odpornościowy pszczół i sprzyjają rozwojowi wirusów i które – jeśli nie będą leczone – mogą spowodować śmierć kolonii w ciągu trzech lat;
  - brak dostępnych i niedrogich leków weterynaryjnych zwalczających warrozę oraz odpowiednich terapii dozwolonych i dostosowanych dla pszczół;
  - ograniczony pokarm naturalny z powodu skutków zmian klimatu, a także zależność od monokultury, którą to sytuację pogarszają OGM i wystawienie pszczół na działanie środków ochrony roślin, które pociągają za sobą osłabienie zdrowia pszczół spowodowane niedostatkami i małą różnorodnością pożywienia, jak również jego oddaleniem, i powodują, że pszczoły stają się bardziej podatne na inne czynniki;
  - utrata różnorodności biologicznej o dowolnym podłożu, która wpływa na dostępność i jakość zasobów pyłku;
  - środki ochrony roślin, w tym pestycydy z rodziny neonikotynoidów (chlotianidyna, tiachlopryd, imidachlopryd, tiametoksam), fenylopirazole (fipronil), pyretroidy i substancje czynne takie jak chloropiryfos i dimetoat, wywołujące efekty letalne (śmiertelność spowodowana ostrą lub przewlekłą toksycznością substancji czynnych w środkach ochrony roślin) lub subletalne (skutki dla układu odpornościowego lub dla zachowania pszczół) bezpośrednio lub przez zanieczyszczoną wodę, krople powstałe w wyniku gutacji, nektar lub pyłek;
  - pola elektromagnetyczne, które mogą zakłócać orientację i nawigację u pszczół miodnych;
  - uprawy genetycznie zmodyfikowane, zwłaszcza uprawy Bt, które mają negatywny wpływ na umiejętności uczenia się u pszczół i powodują skutki subletalne;

---

¹ Teksty przyjęte, P7_TA(2010)0440.

9. z uwagi na wpływ pestycydów na rozwój rodzin i larw pszczoł domaga się włączenia do systemu oceny pestycydów narażenia długoterminowego pszczoł i larw pszczoł na działanie pestycydów; domaga się też uwzględnienia w systemach oceny nowych dróg narażenia pszczoł (np. poprzez gutację); domaga się wprowadzenia dobrych praktyk doświadczalnych w ramach oceny wpływu na pszczoły, a zwłaszcza wprowadzenia obowiązku przedstawienia pełnego przeglądu literatury naukowej i wyników wszystkich testów przeprowadzonych przez wnioskodawcę;
10. domaga się sporządzenia harmonogramu działań prowadzących ostatecznie do całkowitego wycofania z rynku pestycydów neurotoksycznych i produktów stosowanych w rolnictwie zawierających te substancje;
11. podkreśla znaczenie lepszej współpracy między hodowcami pszczoł, rolnikami, przedstawicielami przemysłu i władz oraz naukowcami badającymi przyczyny wzrostu strat w koloniach pszczoł, a także znalezienia rozwiązań tego problemu na podstawie tych badań;
12. domaga się wsparcia programów badawczych dotyczących pasożytów i chorób pszczoł oraz środków ich zwalczania, domaga się też stworzenia podstaw wiedzy z zakresu fizjologii pszczoł we współpracy z państwami członkowskimi, lecz także poza Unią Europejską, między innymi poprzez wsparcie światowego programu COLOSS i wzmocnienie współpracy między laboratoriami krajowymi, aby dzielić się wiedzą i stworzyć użyteczną sieć ekspertów;
13. popiera utworzenie laboratorium referencyjnego UE (EURL) do spraw zdrowia pszczoł¹, którego zadaniem będzie lepsze zrozumienie czynników mających wpływ na zdrowie pszczoł i opracowanie metod skutecznego przeciwdziałania poprzez usprawnienie koordynacji i harmonizację monitorowania oraz programów badawczych na rzecz pszczelarstwa, łącznie z organizacjami pszczelarskimi, przeprowadzanych w państwach członkowskich; wzywa Komisję do aktywnego zachęcania do tego, by państwa członkowskie, ośrodki badawcze i hodowcy pszczoł częściej dzielili się informacjami na temat badań dotyczących ekotoksyczności i innych czynników wpływających na zdrowie pszczoł oraz zagwarantować swobodny dostęp do badań dotyczących ekotoksyczności dołączanych do dokumentacji na potrzeby uzyskiwania odpowiednich zezwoleń, by umożliwić opartą na wiedzy i niezależną kontrolę naukową; domaga się niezależnych i terminowych badań nad śmiertelnością pszczoł;
14. uważa, że należy ujednoczyć program monitorowania chorób pszczoł i badań nad nimi w celu wymiany dobrych praktyk i doświadczeń między państwami członkowskimi;
15. wzywa wspomniane laboratorium do opracowania znormalizowanych kryteriów dobrostanu pszczoł, na podstawie których spełniający je hodowcy pszczoł mogliby uzyskać dostęp do płatności określonych na mocy rozporządzenia (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich;

---

¹ Laboratoria te są podstawowymi narzędziami zarządzania ryzykiem w obszarze zdrowia zwierząt i odgrywają ważną rolę pod względem wsparcia naukowo-technicznego w dziedzinie zdrowia zwierząt (np. przy monitorowaniu chorób). EURL ds. zdrowia pszczoł zostało utworzone przez Komisję na okres pięciu lat, licząc od 1 kwietnia 2011 r.

16. podkreśla, że badania nad populacjami pszczół powinny obejmować różne możliwe czynniki w celu wyjaśnienia, które rodzaje rolnictwa są najkorzystniejsze dla zdrowia populacji pszczół w ich sąsiedztwie;
17. wzywa Komisję do przedstawienia sprawozdania ukazującego, jaki wpływ na pszczoły miodne będzie miała zmiana klimatu prognozowana przez Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu Organizacji Narodów Zjednoczonych;
18. wzywa Komisję do wspierania i prowadzenia niezależnych długoterminowych badań naukowych nad skutkami ekspozycji pszczół miodnych i dzikich zapylaczy na działanie pola elektromagnetycznego;
19. wzywa Komisję do uwzględnienia zdrowia pszczół i ich zdrowej diety podczas opracowywania priorytetów 8. programu ramowego w dziedzinie badań oraz do wsparcia badań nad zdrowiem pszczół i przyczynami ich rosnącej śmiertelności, w tym przez opracowanie nowych metod kontrolowania chorób pszczół;
20. domaga się opracowania całościowej strategii dotyczącej leków dla pszczół, w ramach której należałoby zidentyfikować dla każdej choroby pszczół warunki stosowania tych leków, dla których należy sprecyzować odpowiednie metody leczenia;
21. popiera programy hodowli skoncentrowane na odporności na choroby i pasożyty, zwłaszcza na warrozę;
22. domaga się zwiększenia wsparcia na rzecz leczenia weterynaryjnego, aby ograniczyć negatywny wpływ chorób i pasożytów;
23. wzywa Komisję do rozważenia możliwości rozszerzenia zakresu Funduszu Weterynaryjnego Unii Europejskiej o choroby pszczół przy przeprowadzaniu następnego przeglądu funduszu;
24. z zadowoleniem przyjmuje wyrażony przez Komisję zamiar wprowadzenia najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości w kontekście stosowania produktów leczniczych w ramach procedury kaskadowej w celu zlikwidowania obecnej sytuacji niepewności prawnej, która hamuje leczenie chorych pszczół;
25. podkreśla, że w Europie sektor pszczelarski nadal jest w dużej mierze nieuregulowany, co uniemożliwia stosowanie zarejestrowanych leków weterynaryjnych dla pszczół oraz innych profilaktycznych środków zdrowotnych;
26. wzywa Komisję do promowania środków wspierających małe i średnie przedsiębiorstwa w celu popierania innowacyjności i rozwoju specyficznych weterynaryjnych produktów leczniczych przeciwko chorobom pszczół;
27. podkreśla obawę, że z powodu wysokich kosztów zakładania przedsiębiorstwa pszczelarskiego mniej osób rozpoczyna działalność w tym sektorze, co skutkuje niewystarczającą liczbą uli potrzebnych do zapylania upraw o zasadniczym znaczeniu;
28. uznaje zasadniczą rolę profesjonalnego sektora pszczelarskiego oraz rosnącą potrzebę

ochrony, utrzymania i promowania jego zrównoważonego charakteru przez odpowiednie programy kształcenia i finansowania;

29. wzywa Komisję do znalezienia twórczych i skutecznych sposobów promowania pszczelarstwa jako zawodu i szkoleń dla nowych pszczelarzy;
30. podkreśla, że kształcenie w dziedzinie pszczelarstwa musi wykraczać poza ramy pszczelarstwa i sektora rolnictwa, by ułatwić działania publiczne i uczestnictwo w tworzeniu lepszych warunków lęgowych dla pszczół i siedlisk bogatych w pokarm na obszarach miejskich;
31. uważa za kluczowe zapewnienie większej ilości szkoleń dla hodowców pszczół we wszystkich państwach członkowskich ze względu na to, że zarządzanie pszczołami miodnymi leży w zakresie ich odpowiedzialności, a dobre zarządzanie pszczołami, zwłaszcza dzięki stosowaniu dobrych praktyk i poszanowaniu obowiązujących regulacji, jest kluczowe dla zdrowia pszczół;
32. wzywa Komisję do podjęcia działań w związku z problemem nieuczciwej konkurencji w dziedzinie produktów pszczelarskich przywożonych na rynek wspólnotowy spoza Unii Europejskiej;
33. mając świadomość, że spośród 700 tys. pszczelarzy europejskich 97% stanowią pszczelarze niezawodowi, na których łącznie przypada 67% uli, domaga się sporządzenia, we współpracy z laboratorium referencyjnym UE Sophia-Antipolis i instytutami krajowymi, przewodnika dobrych praktyk pszczelarskich i higienicznych, uwzględniającego specyfikę pszczelarstwa, różnorodność zaangażowanych podmiotów, a także zasady proporcjonalności i pomocniczości; podkreśla potrzebę ograniczenia niszczenia siedlisk pszczół i pozostawiania większej liczby naturalnych obszarów w miastach i na obszarach wiejskich; wskazuje również potrzebę uwzględnienia głównych aspektów społeczno-gospodarczych oraz potrzebę utrzymania konkurencyjnego charakteru sektora na rynku światowym;
34. podkreśla, że ukierunkowane środki regulacyjne mogą pomóc w tworzeniu zachęt dla władz lokalnych i regionalnych do tworzenia ulepszonych siedlisk bogatych w naturalny pokarm;
35. podkreśla znaczenie promowania środków opracowanych w celu wspierania różnorodności biologicznej, gdyż dostęp do wielu różnych pyłków i roślin sprzyja zdrowiu pszczół;
36. podkreśla, że liczba gatunków zapyłaczy maleje w alarmującym tempie na całym świecie i że jednym z powodów tego stanu jest stosowanie pestycydów i organizmów zmodyfikowanych genetycznie, które mają negatywny wpływ na populację pszczół;
37. podkreśla, że coraz więcej dowodów naukowych wskazuje na to, że pszczoły odżywiające się pyłkiem pochodzącym z różnych gatunków roślin są zdrowsze niż pszczoły spożywające pyłek wyłącznie jednego gatunku; wzywa Komisję do baczego śledzenia wszelkich nowych odkryć oraz do wspierania badań w tej dziedzinie; podkreśla, że należy przeprowadzić dalsze badania i testy w celu upewnienia się, że GMO nie powodują szkód

w populacji pszczoł; przyznaje, że monokultura jakiegokolwiek rodzaju zmniejsza różnorodność biologiczną, a zatem ogranicza dostęp do flory miodonośnej, co może mieć wpływ na pszczoły miodne; wzywa Komisję do umieszczenia zrównoważonych praktyk rolniczych w centrum WPR, a także uznaje potrzebę promowania właściwego gospodarowania gruntami i innych programów rozwoju rolnictwa i ochrony środowiska¹ w celu zwiększenia dostępu do flory miodonośnej oraz różnorodności biologicznej;

38. zdecydowanie popiera rozważne prawodawstwo UE i drobiazgową naukową ocenę ryzyka w odniesieniu do organizmów zmodyfikowanych genetycznie (GMO); podkreśla, że monokultura niesie za sobą ryzyko niedostatecznego zapylania i prowadzi do zanikania flory miodonośnej;
39. wzywa Komisję do promowania dalszych niezależnych i dogłębnych badań naukowych nad długoterminowym oddziaływaniem genetycznie zmodyfikowanych upraw, zwłaszcza przenoszenia toksyn Bt za pośrednictwem pyłków, na pszczoły miodne i dzikie zapylacze w ogóle, a także nad synergiami między różnymi środkami ochrony roślin oraz nad synergiami między ekspozycją na środki ochrony roślin i zmianami patologicznymi; domaga się memorandum w sprawie uprawiania genetycznie zmodyfikowanych roślin w przypadku, gdy badania te ujawnią negatywne skutki dla zdrowia pszczoł miodnych;
40. podkreśla, że o ile nie można stwierdzić, iż organizmy zmodyfikowane genetycznie (GMO) stanowią ważny czynnik zmniejszania się liczby rodzin, o tyle zasadniczą sprawą jest rozwiązanie problemów, z jakimi borykają się hodowcy pszczoł, takich jak rozsiewanie pyłku kwiatowego przez pszczoły zbierające pyłek i prawdopodobieństwo zanieczyszczenia pyłku;
41. przypomina nowe przepisy rozporządzenia (WE) nr 1107/2009 dotyczące oceny substancji czynnych w środkach ochrony roślin i samych środkach ochrony roślin nie tylko pod względem ich skutków w ostrej postaci, lecz także pod względem przewlekłych skutków związanych z przetrwaniem kolonii i jej rozwojem, z uwzględnieniem oddziaływania na larwy i zachowanie pszczoł; zaznacza jednak, że:
  - a) wymogi dotyczące danych, które należy odpowiednio zmienić, nie będą możliwe do stosowania przynajmniej do końca 2013 r.;
  - b) nadal istnieje potrzeba opracowania w międzyczasie odpowiednich protokołów testowania;
  - c) nowe przepisy będą miały zastosowanie jedynie przy zatwierdzaniu nowych substancji lub przy odnawianiu decyzji zatwierdzających oraz przy wydawaniu pozwoleń na nowe środki ochrony roślin lub ich odnawianiu, w związku z czym istniejące decyzje zatwierdzające/zezwoleńia nie będą oceniane w odpowiedni sposób przez wiele lat, chyba że zostaną rozpatrzone specjalnie;
42. wzywa Komisję do dokonania przeglądu decyzji zatwierdzających wszystkie substancje czynne podejrzane o przyczynianie się do strat w koloniach pszczoł pod kątem nowych

---

¹ Programy rozwoju rolnictwa i ochrony środowiska promują udoskonalone zarządzanie żywopłotami, zwiększoną uprawę roślin strączkowych i lepsze interakcje między hodowcami pszczoł i rolnikami.

przepisów i wymogów dotyczących danych zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1107/2009 tak szybko, jak tylko nowe wymogi wejdą w życie;

43. z zadowoleniem przyjmuje niezależną ocenę nowo wymaganych badań przez ekspertów Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA);
44. zwraca się do EFSA o uwzględnianie podczas dokonywania niezależnej oceny nowych wymogów dotyczących danych na temat bezpieczeństwa pszczół i metodologii badań nad pestycydami badań i informacji zebranych przez EURL;
45. podkreśla znaczenie zrównoważonej gospodarki rolnej i zrównoważonego stosowania pestycydów oraz wzywa do wdrożenia dyrektywy 2009/128/WE w sprawie zrównoważonego stosowania pestycydów, której celem jest uzyskanie zrównoważonego stosowania pestycydów przez ograniczenie ryzyka i wpływu stosowania pestycydów na środowisko naturalne, w tym pszczoły miodne, a zwłaszcza do podejmowania środków mających na celu promowanie szkoleń i kształcenia rolników oraz współpracy z pszczelarzami;
46. przypomina o dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/128/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania na rzecz zrównoważonego stosowania pestycydów, a szczególnie jej art. 14 zobowiązujący wszystkich rolników do stosowania w gospodarstwach od 2014 r. ogólnych zasad zintegrowanej ochrony roślin oraz art. 9 zakazujący stosowania oprysków z powietrza;
47. zdecydowanie popiera stosowanie zasady ostrożności w odniesieniu do używania pestycydów i zgadza się z Komisją, że stosowanie pestycydów w rolnictwie powinno być uznane za jeden z czynników mających wpływ na zdrowie pszczół; jest przekonany, że wskazane byłoby co najmniej ustalenie, czy i w jakim stopniu stosowanie pestycydów może wywierać wpływ na zdrowie pszczół; podkreśla, że należy przywiązywać szczególną wagę do stosowania pestycydów z rodziny neonicotynoidów, które mogą powodować zaburzenia trawienne i hormonalne; podkreśla, że długoterminowe skutki stosowania pestycydów systemowych są niedostatecznie określone i mogą częściowo tłumaczyć spadek populacji pszczół;
48. wzywa Komisję do przestrzegania zasady ostrożności i nałożenia obowiązującego w całej Unii zakazu stosowania pestycydów z grupy neonicotynoidów do momentu, aż niezależne badania naukowe dowiodą braku długotrwałego narażenia pszczół na działanie substancji toksycznych, a także niebezpieczeństwa dla środowiska naturalnego i zdrowia publicznego, wynikającego ze stosowania takich pestycydów;
49. potwierdza, że Komisja uważa pszczoły miodne za gatunek udomowiony, a zatem w konsekwencji za wchodzące w obręb sektora hodowlanego, co ułatwia stosowanie odpowiednich środków w zakresie zdrowia, dobrostanu i ochrony¹ i umożliwia lepsze informowanie o sposobach utrzymania dzikich zapylaczy; domaga się w związku z tym opracowania strategii ochrony zdrowia pszczół oraz uwzględnienia w prawodawstwie

---

¹ Za pomocą inicjatyw, takich jak strategia UE na lata 2007–2013 na rzecz zdrowia zwierząt, która pomaga opracować jednolite i jasne ramy regulacyjne dotyczące zdrowia zwierząt, polepsza koordynację i skuteczne wykorzystywanie środków przez odpowiednie agencje europejskie i uwypukla znaczenie utrzymania i poprawy możliwości diagnostycznych.

rolnym i weterynaryjnym sektora pszczelarskiego, ze zwróceniem uwagi na jego specyfikę, zwłaszcza gdy chodzi o odszkodowania dla hodowców za straty w pogłowiu pszczół;

50. domaga się włączenia wsparcia dla rolników prowadzących uprawy ekologiczne do budżetu wspólnej polityki rolnej na lata 2013–2020;
51. podkreśla znaczenie bieżącego finansowania ze źródeł unijnych promocji produkcji i wprowadzania produktów pszczelarskich do obrotu i podkreśla potrzebę upewnienia się, że każde państwo członkowskie wykorzystuje to finansowanie zgodnie z przeznaczeniem;
52. podkreśla potrzebę dalszego finansowania programów rolno-środowiskowych promujących różnorodność biologiczną, takich jak zapewnianie roślin przyciągających pszczoły miodne;
53. uwzględniając swoją rezolucję z dnia 8 marca 2011 r. pt. „Deficyt białka w UE: jak rozwiązać istniejący od dawna problem?”¹, a w szczególności punkt AF, który stanowi: „mając na uwadze, że oprócz uprawy zbóż i kukurydzy przeznaczonych na paszę i wytwarzanie energii, należy wspierać wykorzystanie w większym zakresie systemów płodozmianu, upraw mieszanych w gospodarstwach oraz mieszanin trawy i koniczyny, co może mieć znaczne korzyści dla środowiska i rolnictwa, gdyż zwiększenie upraw roślin strączkowych w ramach systemu płodozmianu może zapobiegać chorobom, przyczynić się do regeneracji gleby i mieć korzystny wpływ na populację zapylaczy, a także chronić klimat”, oraz przypomina o znaczeniu utrzymania płodozmianu jako kluczowego elementu tzw. środków ekologicznych wspólnej polityki rolnej do roku 2020;
54. wzywa Komisję do umieszczenia zrównoważonych praktyk rolniczych w centrum WPR przez zwrócenie się do wszystkich rolników unijnych, by od roku 2014 stosowali prosty pakiet praktyk rolniczych (obejmujący płodozmian, trwałe użytki zielone, uprawy okrywowe, obszary zielonej infrastruktury), jak również do wzmocnienia i rozwoju środków rolno-środowiskowych specyficznych dla sektora pszczelarskiego w duchu nowej strategii różnorodności biologicznej oraz do zachęcania rolników do zaangażowania się w środki rolno-środowiskowe w celu wspierania „przyjaznych pszczołom” pasów użytków zielonych pomiędzy polami uprawnymi oraz do stosowania płodozmianu o dużej różnorodności, łącznie z roślinami strączkowymi, a także do stosowania niechemicznych rozwiązań alternatywnych;
55. wzywa Komisję i państwa członkowskie do opracowania środków na rzecz zwiększania świadomości i poczucia odpowiedzialności właściwych władz i producentów w odniesieniu do chorób pszczół i środków dostępnych do zapobiegania im i leczenia ich;
56. domaga się opracowania strategii dotyczącej zasobów pożywienia pszczół, aby wspierać dostępność, bliskość, różnorodność, odpowiedniość i jakość pożywienia poprzez lepsze gospodarowanie obszarami rolniczymi i nierolniczymi, np. włączając problematykę żywienia pszczół do infrastruktury stref zielonych i błękitnych, rozwijając ugory pszczelarskie, kwitnące żywopłoty, miododajne międzyplony, zadarnione pasy i rozwijając wiedzę specjalistyczną w środowisku rolniczym w zakresie łączenia rolnictwa i

---

¹ Teksty przyjęte, P7_TA(2011)0084.

różnorodności biologicznej;

WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO W KOMISJI

Data przyjęcia	13.7.2011
Wynik głosowania końcowego	+ : 32 - : 17 0 : 5
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Kriton Arsenis, Sophie Auconie, Pilar Ayuso, Paolo Bartolozzi, Sandrine Bélier, Nessa Childers, Bairbre de Brún, Esther de Lange, Anne Delvaux, Bas Eickhout, Edite Estrela, Karl-Heinz Florenz, Elisabetta Gardini, Gerben-Jan Gerbrandy, Julie Girling, Françoise Grossetête, Satu Hassi, Jolanta Emilia Hibner, Karin Kadenbach, Christa Kläß, Jo Leinen, Corinne Lepage, Peter Liese, Linda McAvan, Miroslav Ouzký, Vladko Todorov Panayotov, Antonia Parvanova, Andres Perello Rodriguez, Sirpa Pietikäinen, Mario Pirillo, Pavel Poc, Vittorio Prodi, Frédérique Ries, Anna Rosbach, Dagmar Roth-Behrendt, Horst Schnellhardt, Richard Seeber, Salvatore Tatarella, Åsa Westlund, Glenis Willmott, Sabine Wils, Marina Yannakoudakis
Zastępca(y) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Matthias Groote, Romana Jordan Cizelj, Riikka Manner, Marisa Matias, Miroslav Mikolášik, James Nicholson, Alojz Peterle, Michèle Rivasi, Crescenzo Rivellini, Giommara Uggias
Zastępca(y) (art. 187 ust. 2) obecny(i) podczas głosowania końcowego	José Bové, Lorenzo Fontana

WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO W KOMISJI

Data przyjęcia	6.10.2011
Wynik głosowania końcowego	+ : 32 - : 1 0 : 3
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	John Stuart Agnew, Richard Ashworth, Liam Aylward, José Bové, Michel Dantin, Paolo De Castro, Albert Deß, Herbert Dorfmann, Lorenzo Fontana, Iratxe García Pérez, Béla Glattfelder, Martin Häusling, Esther Herranz García, Peter Jahr, Elisabeth Jeggle, Jarosław Kalinowski, Elisabeth Köstinger, Agnès Le Brun, Mairead McGuinness, James Nicholson, Rareş-Lucian Niculescu, Georgios Papastamkos, Marit Paulsen, Ulrike Rodust, Alfreds Rubiks, Giancarlo Scottà, Csaba Sándor Tabajdi, Marc Tarabella, Janusz Wojciechowski
Zastępca(y) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Luís Paulo Alves, Spyros Danellis, Bas Eickhout, Ismail Ertug, Giovanni La Via, Astrid Lulling, Hans-Peter Mayer, Dimitar Stoyanov
Zastępca(y) (art. 187 ust. 2) obecny(i) podczas głosowania końcowego	George Sabin Cutaş, Pablo Zalba Bidegain